

Eukaristien skaber Kirken

Teologen Henri de Lubac mente, at udtrykket "Eukaristien skaber Kirken" var karakteristisk for det første årtusind, mens det andet årtusind snarere måtte betegnes med ordene "Kirken skaber Eukaristien". I et interview med Zenit slår pastor Paul McPartlan,¹ fast, at begge disse udtryk stadig har deres gyldighed i dag, ligesom han redegør for sin opfattelse af dette sakramentes centrale placering og betydning og af den udvikling, som forholdet mellem Eukaristi og Kirke har undergået.

Fra Zenit²

Hvilken rolle spiller Eukaristien i Kirkens liv?

– Eukaristien udgør kernen i Kirkens liv og giver Kirken dens identitet. Kirken er Kristi legeme, og vi modtager Kristi legeme for at blive Kristi legeme; - "Bliv, hvad du ser, og modtag, hvad du er", lærte Sankt Augustin.

I Eukaristien modtager vi Kristi hele mysterium og mysteriet om Kirken som hans legeme. Dette sakramente fornyer derfor vort liv sammen i Kristus; med andre ord fornyer det Kirken.

"Kirken lever af Eukaristien", som pave Johannes Paul II sagde i indledningen til sin rundskrivelse "Ecclesia de Eucharistia".³

Livet, vi lever sammen i Kristus, er Treenighedens liv; for Kristus er Guds inkarnerede Søn, og det liv, der leves i ham, er et liv i fuldkomment fællesskab. Det udtryk, vi bruger om det at modtage Eukaristien, er i sandhed meget sigende. Vi siger nemlig, at vi modtager kommunionen.⁴ I disse ord er en meget væsentlig betydning koncentreret.

Vi modtager Kristus selv; men det liv, han deler med os, er det fællesliv, som de tre personer i Treenigheden lever. Netop det liv, som drager os ud af vor egoisme og bringer os sammen som Kirken.

---

¹ Pastor Paul McPartlan er katolsk præst i bispedømmet Westminster, professor i dogmatisk teologi ved University of London, medlem af Vatikanets internationale teologiske kommission og forfatter til bogen: "Frelsens sakramente. Introduktion til Kirkens lære om Eukaristien" (T&T Clark/Continuum)

² Oversat af Hans Thulstrup

³ Dansk oversættelse, Ansgarstiftelsens Forlag, 2004, 30,00 kr.

⁴ Af latin "communio": fællesskab

Eukaristien fornyr lige præcis den gave, som bevirker, at vi er Kirken; og heraf følger, at Eukaristiens fællesskabsdannende dimension er af den allerstørste betydning. I virkeligheden er det fællesskaber - og i sidste ende Kirken som helhed - der modtager Eukaristien, og ikke bare en række enkeltindivider.

Vi bør altid være opmærksomme på, hvem vi modtager kommunionen sammen med. Eukaristien fornyr vore liv som brødre og søstre, der har omsorg for hinanden, og som samarbejder om at bringe vidnesbyrd om fællesskabets liv i Guds Rige.

Vort liv i Kristus begynder naturligvis med dåben, og folk har undertiden den opfattelse, at en understregning af, at det er Eukaristien som skaber Kirken, vil mindske dåbens betydning i denne henseende. En sådan opfattelse bør afkræftes.

Kristus har givet os både dåben og Eukaristien, og derfor kan der aldrig opstå nogen form for rivalisering mellem dem. Vi bør tværtimod forstå, hvorledes de går hånd i hånd. Hvad dåben begynder i os, fornyr, styrker og bevarer Eukaristien.

Ved Eukaristien renses vi for eksempel ved Lammets blod - som det udtrykkes i Åb 7,14;⁵ derved fornyes den renselse med vand, som ved dåben blev os til del. Vi må aldrig glemme, at Eukaristien rummer tilgivelse; hvilket især kommer til udtryk, når vi modtager kommunionen under begge skikkelser og drikker af Herrens kalk.

På en måde bevarer Eukaristien dåbens nåde altid ny i os indtil det øjeblik, den fuldbyrdes ved vor død. Som vi beder i messen for en afdød: "Måtte han/hun, som ved dåben døde med Kristus, også få del i hans opstandelse".

Hvilken betydning ligger der i udtrykkene "Kirken skaber Eukaristien" og "Eukaristien skaber Kirken"?

– Disse to udtryk blev opfundet af den store franske jesuit Henri de Lubac (1896-1991), som ved Det andet Vatikankoncil var en førende pioner i arbejdet med Kirkens fornyelse, og som i den sidste del af sit lange liv blev udnævnt til kardinal.

Begge udtryk er naturligvis sande. Men han var af den opfattelse, at det første årtusind – og især de tidlige kirkefædres tid - kunne karakteriseres ved den idé, at "Eukaristien skaber Kirken", mens det andet årtusind – skolastikkens tidsalder – lå tættere på idéen om, at "Kirken skaber Eukaristien".

Ser vi på titlen til pavens rundskrivelse, bliver det klart, at vi i nyere tid – især takket være de Lubac's og andres arbejde i tiden efter det andet Vatikankoncil - er vendt tilbage til et synspunkt, som ligger tæt på kirkefædrenes.

De to udtryk forsøger faktisk at sætte navn på to ret så forskellige opfattelser af Kirken. Når vi siger, at Eukaristien skaber Kirken, bliver det umiddelbart forståeligt, at Kirken selv er en sammenlutning af eukaristiske fællesskaber, at den er et fællesskab af lokale kirker; hvilket var kirkefædrenes model.

De Lubac viste imidlertid, at Eukaristiens fællesskabsdannende dimension i høj grad er blevet sat i skyggen på grund af de divergerende opfattelser af Eukaristien i begyndelsen af det andet årtusind. En meget større opmærksomhed var rettet mod den kendsgerning, at brød og vin forvandles til Kristi legeme og blod, end til den kendsgerning, at Kirken derved modtager disse forvandlede gaver og selv omdannes til Kristus.

---

⁵ Åb 7,13-14: Og en af de ældste tog til orde og spurgte mig: De, som står klædt i hvide klæder, hvem er de, og hvor kommer de fra? Jeg sagde til ham: Min herre, du ved det. Og han sagde til mig: Det er dem, som kommer fra den store trængsel, og som har vasket deres klæder og gjort dem hvide i Lammets blod.

Det var ikke længere Eukaristien, der skabte Kirken; Eukaristien blev ét af de syv sakramenter, som Kirken fejrer. Følgelig bliver det Kirken, som skaber Eukaristien.

Derefter begyndte en række juridiske faktorer at forme Kirken; og standardbilledet af Kirken i den skolastiske tid er billedet af en institutionel pyramide med paven øverst. Det andet Vatikankoncil kæmpede med at integrere disse to opfattelser af Kirken, og dette er i dag stadig et stridspunkt.

Ikke desto mindre kan vi med sikkerhed sige, at koncilet gav udtryk for et stærkt ønske om at gensætte kirkefædrenes perspektiver. Vi taler i dag naturligt om Kirken som et eukaristisk fællesskab af lokale kirker; og dette er i økumenisk henseende af umådelig betydning.

Hvilke fremskridt har der været i den økumeniske diskussion om Eukaristien?

– Som resultat af Det andet Vatikankoncil tilsluttede Den katolske Kirke sig den økumeniske bevægelse; hovedsageligt ud fra forståelsen af, at økumeni forudsætter virkelig fordomsfrihed; og dette kan Den katolske Kirke gå virkeligt ind for. Det var især den franske dominikaner Yves Congar (1904-1995), en anden af koncilets store pionerer, som var talsmand for denne afgørende opfattelse.

Efter koncilet er der fremkommet en række betydelige erklæringer om Eukaristien, som har fået økumenisk tilslutning, og som præges af en blandt alle kristne voksende opfattelse af, at Eukaristien på en eller anden måde er en nøgle til Kirkens mysterium. Søger vi kirkelig enhed, må vi for alvor se på Eukaristien.

Selv om der endnu ikke er fuld enighed om Eukaristien, kan vi visselig notere os fremskridt hen mod en fyldigere og rigere, fælles forståelse af dette sakramente.

Det er påfaldende, at visse perspektiver vedrørende Eukaristien, som vi i nogen grad har forsømt, i de senere år igen og igen dukker op i de erklæringer, som er fremkommet i enighed. Det er, som om genopdagelsen af disse perspektiver virkelig fremmer en voksende bred enighed på områder, hvor man tidligere har været uenige.

De specielle perspektiver, som jeg gerne vil fremhæve, er forbindelserne mellem Eukaristien og det kirkelige fællesskab samt forbindelsen mellem Helligånden og fremtiden; alt dette har en dyb sammenhæng med Skrift og tradition.

Hvis vi i de senere år har været tilbøjelige til at mene, at Eukaristien var en lejlighed til - for hver og én af os som enkeltindivider - at møde Kristus selv ved en genoplivelse af den sidste nadvers længst svundne begivenhed, så lærer vi nu at udvide og udfolde dette temmelig snævre billede.

I Eukaristien giver Kristus næring til Kirken og til enhver af os som medlemmer af Kirken. Det er også en lejlighed, hvor Helligånden virker på en magtfuld måde - ikke alene med at forvandle brøddets og vinnens gaver, men også med at forvandle de mennesker, som modtager disse gaver. Endelig er Eukaristien ikke kun ihukommelse af en tidligere begivenhed, den er også en forsmag på det kommende rige.

En enkelt sætning i Lima rapporten fra 1982 om "Dåb, Eukaristi og tjeneste" fra Kirkernes Verdensråds kommission om tro og kirkeorden, i hvilken den katolske Kirke deltager fuldt ud på linje med de andre kirkesamfund, siger meget om disse tre punkter: "Ved Eukaristien giver Helligånden os en forsmag på Guds Rige: Kirken modtager den nye skabelses liv og forsikringen om Vor Herres genkomst".

En anden sætning tyder på en betydelig grad af enighed om en sand forståelse af Eukaristiens karakter af offer: "Eukaristien er Kristi enestående offers sakramente, han, som altid er parat til at gå i forbøn for os".

Hvilken betydning skal man lægge i, at paven Johannes Paul valgte at gøre dette år til Eukaristiens år?

– Pave Johannes Paul II ønsker på overbevisende vis at føre Kirken ind i det nye årtusind. En væsentlig del af dette projekt vil det være at benytte et helt år til at koncentrere sig om Eukaristien, eftersom Eukaristien rummer rigdom til at nære og tilgive os, til at styrke og forene os og til at lede og beskytte os på vor pilgrimsvandring. Jesus selv er med os, og - som disciplene i Emmaus – erkender vi ham ved brødets brydelse.

I sit dybt inspirerende apostoliske brev "Novo Millennio Ineunte"⁶ satte paven i særlig grad fingeren på "den store udfordring", som vi står overfor her ved begyndelsen af det nye årtusind; nemlig den at skulle gøre Kirken til "et fællesskabets hjem og skole", dersom vi "i sandhed ønsker at være tro overfor Guds plan og imødekomme verdens dybeste længsler".

Verden længes efter fred og sandt fællesskab i familier, i nabosammenhænge, i nationer og i nationernes familie. Mennesker søger livgivende relationer i alle disse sammenhænge og en enhed, som på tilfredsstillende vis giver plads for mangfoldighed. Dette er fællesskabets mysterium, som i sidste ende har Treenigheden som forbillede.

Kun Kristus, som kommer med hemmeligheden om Guds liv, kan løse gåden og vise os vejen til sandt fællesskab. Kirken er i høj grad privilegeret ved at kende Kristus og ved allerede at dele hans liv, fællesskabets liv. Vi modtager fællesskabets gave regelmæssigt fra dets sande kilde; netop den gave, som verden søger mest af alt.

I kraft af Eukaristien burde vore sogne, vore bispedømmer og alle vor Kirkes institutioner i virkeligheden være model for gode livgivende relationer. Dette er en stor opgave, hvorfor vi regelmæssigt bør overveje, hvorledes vi griber denne opgave an.

Yderligere modtager vi fællesskabets gave for at give den videre til en forventningsfuld og trængende verden. Denne gave gives ikke til os, blot for at vi skal beholde den for os selv. Hvor vigtigt er det da ikke, at vi koncentrerer os om den, og virkelig - ved den styrke, den bringer - forsøger at blive bedre til at leve af den og udvikle vor forståelse af opgaven. Den er blevet os betroet, og dermed er der lagt et ansvar på vore skuldre.

Eukaristiens år er en tid, i hvilken forsynet bringer os fornyet glæde ved denne gave og fornyet engagement i vor opgave overfor verden.

Nogen mener, at mindre respekt for Kristi legeme følges af mindre respekt for menneskeliv. Hvorledes mener De, at vi i lyset af Eukaristien skal se på os selv og på andre mennesker?

– Paulus skriver til Kirken i Korinth (1 Kor 11,29),⁷ at de skal behandle Kristi legeme med respekt, når de modtager Eukaristien, og det ser ud, som om han tillagde disse ord en dobbelt betydning; de skal modtage Kristi legeme og blod på værdig vis, men de skal også behandle medlemmerne af menighedens værdigt, og de skal ikke ydmyge de fattige.

Respekt for Kristus i Eukaristien må følges af respekt for Kristus i éns medmennesker og – naturligvis – i én selv. En meget betydningsfuld passage i Andet Vatikankoncils konstitution om Kirken i den moderne verden, "Gaudium et Spes" (no. 22),⁸ lærer os, at Guds Søn ved sin inkarnation har forenet sig med hvert eneste menneske.

⁶ Dansk oversættelse, Ansgarstiftelsens Forlag, 2001, 44,00 kr.

⁷ 1 Kor 11,29: For den, der spiser og drikker uden at agte på legemet, spiser og drikker sig en dom til.

⁸ [Klik her](#) for at læse dette afsnit af Gaudium et Spes

Kristi ansigt genspejles og brydes under utallige former i hele menneskeheden, og respekt for Kristus er nødvendigvis forbundet med respekt for alt menneskeligt liv.

Vi fejrer jul som udtryk for, at Kristus virkelig tog kødets skikkelse på sig og blev sårbar som en af os. I Eukaristien er han tilstede i de for menneskelivet så ydmyge fornødenheder, brød og vin. I verden omkring os er han – som han selv sagde (Matt 25,31-46)⁹ – især tilstede i de mennesker, som lider; og lidende mennesker var der mange af i forbindelse med den dramatiske tsunami-katastrofe for nylig.

Vi må sammenholde alle disse former for hans tilstedeværelse, således at vi når frem til en sammenhængende respekt for ham og for alle dem, han elsker.

Samtidig er den kendsgerning, at Jesus så beredvilligt giver sig selv til os i Eukaristien, en konstant påmindelse for os om at give os selv til andre og især til de nødlidende; det vil være at efterligne Kristus, og det vil være gudfrygtigt.

Med Andet Vatikankoncil ("Lumen Gentium", no. 26)¹⁰ vil jeg citere fra en vidunderlig tekst af den hellige Leo: "Det at modtage Kristi legeme og blod har ikke nogen anden virkning end at opnå vor forvandling til det, vi modtager".¹¹

[Klik her for at komme tilbage til forsiden](#)

---

⁹ Matt 25,31-44: Når Menneskesønnen kommer i sin herlighed og alle englene med ham, da skal han tage sæde på sin herligheds trone. Og alle folkeslagene skal samles foran ham, og han skal skille dem, som en hyrde skiller fårene fra bukkene; fårene skal han stille ved sin højre side og bukkene ved sin venstre. Da skal kongen sige til dem ved sin højre side: Kom, I som er min faders velsignede, og tag det rige i arv, som er bestemt for jer, siden verden blev grundlagt. For jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig. Da skal de retfærdige sige: Herre, hvornår så vi dig sulten og gav dig noget at spise, eller tørstig og gav dig noget at drikke? Hvornår så vi dig som en fremmed og tog imod dig eller så dig nøgen og gav dig tøj? Hvornår så vi dig syg eller i fængsel og besøgte dig? Og kongen vil svare dem: Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig. Da skal han også sige til dem ved sin venstre side: Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er bestemt for Djævelen og hans engle. For jeg var sulten, og I gav mig ikke noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig ikke noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig ikke tøj, jeg var syg og i fængsel, og I så ikke til mig. Da skal også de sige til ham: Herre, hvornår så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel, uden at vi hjalp dig? Da skal han svare dem: Sandelig siger jeg jer: Alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mindste, det har I heller ikke gjort mod mig! Og de skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv.«

¹⁰ [Klik her](#) for at læse afsnit af Lumen Gentium

¹¹ Pave Leo den Store, Serm. 63, 7: PL 54, 357 C